

R E C E N Z J A

**Napisana w związku z przewodem doktorskim mgr Anny Kacprzak
absolwentki Studiów Doktoranckich ASP w Warszawie
na zlecenie Rady Dyscypliny Sztuk Pięknych w Warszawie**

Anna Angelika Kacprzak studiowała na kierunku Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w zakresie konserwacji i restauracji malarstwa i rzeźby polichromowanej, w latach 2000-2006. Studia ukończyła z wynikiem bardzo dobrym, (obrona dyplomu dnia 14.06 2006 roku), uzyskując stopień magistra sztuki, na podstawie pracy teoretycznej: „Wizerunki Mandylionu w karpackim malarstwie ikonowym” oraz pracy praktycznej: konserwacji i restauracji ikony „Mandylion z cerkwi w Krzywym, z I poł XVII wieku, obecnie w Muzeum Zamku w Łańcucie”.

2 października 2017 roku absolwentka podjęła niestacjonarne studia doktoranckie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, na Wydziale Grafiki, w dziedzinie: sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, które ukończyła zaliczając 8 semestrów nauczania, 30 września 2021 roku. Program studiów doktoranckich zawierał przedmioty takie jak: „Seminarium doktoranckie” i „Praktyka dydaktyczna” prowadzone przez prof. Błażeja Ostoję Lniskiego; „Teorie i koncepcje sztuki współczesnej”, „Metody i sposoby autoprezentacji” prowadzone przez dr hab. Dorotę Folgę-Januszewską; „Konwersatorium lekturowe w języku angielskim” pod kierunkiem dr Małgorzaty Szyszkowskiej oraz „Fakultatywna pracownia dydaktyczna” (praktyki) prowadzona przez mgra Przemysława Bogdanowicza. Średnia ocena, uzyskana przez doktorantkę w wyniku zaliczeń w/wym. zajęć wraz z oceną, wyniosła : 5.

Po 1 maja 2019 roku w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie wszczęto przewód doktorski mgr Anny Kacprzak, a funkcja promotora powierzona została prof. dr hab. Błażejowi Ostoję Lniskiemu.. Rozprawa doktorska nosi tytuł: „Wygasanie- cykl serigrafii” i w swej części artystycznej zawiera cykl 12 prac o wymiarach: 50 x 66 cm, wykonanych w technice serigrafii, „na papierze akwafortowym z 60% zawartością bawełny” (cyt. za autorką), farbami akrylowymi przeznaczonymi do sitodruku. Część teoretyczną stanowi rozprawa poddająca analizie teorię koloru w aspekcie artystycznym i psychologicznym.

Dorobek artystyczny i doświadczenie zawodowe doktorantki

Anna Kacprzak prezentowała swoje prace na 9 wystawach indywidualnych i 27 wystawach zbiorowych.

Wystawy indywidualne:

- 2006 Wystawa Malarstwa, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju
- 2013 Wystawa malarstwa i ceramiki, D.K. kolorowa w Ursusie, Warszawa
- 2013 *Skarbek*, wystawa malarstwa, Galeria Ad-Hoc, Warszawa
- 2014 *Świat ilustracji dziecięcej*, wystawa malarstwa SCEK, Galeria Brzozowa, Warszawa
- 2015 *Krajobraz*, wystawa malarstwa Galeria D.K.MIS, Warszawa
- 2015 *Czyste Barwy*, wystawa malarstwa, Galeria D.K.MIS, Warszawa
- 2019 *Lampa z Łańcuta*, wystawa ilustracji, Muzeum- Zamek w Łańcucie, Łańcut
- 2019 *Fantasmagoria*, wystawa grafiki, Galeria Test, Warszawa
- 2020 *Przenikanie*, wystawa grafiki, Galeria ZPAP, Warszawa

Wybrane wystawy zbiorowe:

- 2013 *Stajenka Artystyczna*, wystawa malarstwa, Galeria Ad-Hoc, Warszawa
- 2014 *Wystawa heliograviur po konserwacji według rysunków w Uffizi* Włoski Instytut Kultury, Warszawa
- 2015 Salon ilustratorów – wystawa ilustracji, Zamek Cesarski, Poznań
- 2018 *Lightboxed-* wystawa koła doktoranckiego PhD7, ASP, Warszawa
- 2018 *Kissprint*, wystawa grafiki, Pałac Symfonii Varsovii, Warszawa
- 2019 Wystawa grafiki, Noc Muzeów, Defabryka, Warszawa
- 2019 *Kissprint*, wystawa grafiki, Elektrownia Powiśle, Warszawa
- 2020 *Grafiteka*, wystawa grafiki, Galeria ZPAP, Warszawa
- 2020 *Jasiński&Friends*, wystawa, Opera Narodowa, Warszawa
- 2021 *Przemijanie*, wystawa grafiki, Defabryka, Warszawa
- 2021 *Pięciobój Artystyczny*, wystawa grafiki, Galeria ZPAP, Warszawa

Nagrody i Wyróżnienia:

- 2014 wyróżnienie w konkursie Nagroda Rodzica
- 2015 nagroda w konkursie Jarmarku Świętojańskiego, Poznań
- 2015 nagroda i wyróżnienie od Centrum Kultury Zamek w Poznaniu
- 2015 nagroda Prezydenta M.St. Warszawy za wkład artystyczny w rozwój miasta

Doświadczenie zawodowe

- 2004- 2005 asystentka w pracowni konserwacji w Bristol Museum&Art Gallery, Bristol
- 2004- 2021 ilustratorka i projektantka w Blanked Story, Warszawa
- 2006- 2021 konserwator w Pracowni Konserwacji i Restauracji Dzieł sztuki Mal-Fab, Warszawa
- 2019- 2021 wykładowca w Szkole Produkcji Wnętrz i Designu, Warszawa

Ocena pracy teoretycznej

Jak już wspomniano, rozprawa doktorska jest w istocie szczegółową analizą cyklu graficznego, który stanowi artystyczną część doktoratu. Mgr Anna Kacprzak koncentruje się w swoim tekście, tak jak w serigrafiach, na problemach kompozycji, a przede wszystkim koloru i jego związkach z psychologią, w oparciu o teorię Roberta Plutchika. Zgodnie z tą teorią, osiem emocji podstawowych, rozwiniętych ewolucyjnie i pomocnych w przetrwaniu człowieka, można przedstawić za pomocą koła barw, których stopień natężenia odpowiada sile tych odczuć. I tak, jak możliwe jest uleganie różnym emocjom równocześnie, tak diagram ów pokazuje mieszanie się barw, a także ich rozmywanie się, symbolizujące słabnięcie uczuć. I chociaż koło emocji Plutchika jest pewną metaforą, to jest ona na tyle wyrazista, mocna, że zainspirowała doktorantkę do wykonania prac bazujących na ustalonych przez psychologa związkach między emocjami a kolorem.

Według opisywanego diagramu poddanego analizie, emocje połączone są w 8 triad: żółć odpowiada ekstazie, radości i pogodzie ducha; zieleń jasna – podziwowi, ufności, akceptacji; zieleń ciemna – przerażeniu, strachowi, niepokojowi; błękit – zdumieniu, zaskoczeniu i rozproszeniu; granat – rozpacz, smutkowi, zadumie; róż – wstrętowi, obrzydzeniu, znudzeniu; czerwień – frustracji, gniewowi, irytacji; pomarańcz – czujności, niecierpliwości, zainteresowaniu.

Doktorantka pisze w swojej rozprawie: „Teoria Plutchika jest dla mnie mapą, za pomocą której poruszam się podczas tworzenia opisywanego cyklu. Zobrazowanie przechodzenia przez fazy poszczególnych uczuć aż do ich WYGASANIA (zmniejszenia natężenia i wyciszenia) jest jednym z celów projektu. Idea Plutchika była zatem załączkiem, który stworzył pewne ramy i pretekst dla całego projektu”.

Artystka zwierza się ze swoich fascynacji w świecie sztuki - jej mistrzyniami są dwie artystki: Maria Jarema i Helen Frankenthaler, a słowa tej ostatniej stanowią motto omawianej rozprawy. Mistrzem jest zaś Mark Rothko. Wymienionych artystów dzieli wiele, ale łączy niezwykle ważna w ich pracach rola koloru.

Dlaczego serigrafia stała się tą techniką, która wydała się Annie Kacprzak najbardziej odpowiednia dla przekazania złożonych treści, łączących siłę oddziaływania koloru z konkretnymi emocjami? Odpowiedź na to pytanie przynosi fragment dysertacji, w którym artystka wnikliwie przedstawia swoje motywacje. To przede wszystkim intensywność koloru, jaką pozwala uzyskać w odbitkach serigrafia, różni ją od pozostałych technik graficznych. Zgodnie z deklaracją artystki, że : „moc jaskrawych kolorów i kontrastu najlepiej opisuje mnie (ją) jako człowieka/twórcę. (...) . Kolor może być potężnym narzędziem twórczej ekspresji, ponieważ ma zdolność wywoływania silnych emocji i przekazywania znaczenia bez potrzeby używania słów. „

Dodać należy, że tak jak w każdym procesie graficznym, w tym w serigrafii, w swoistym „technologicznym ciągu” trudno mieć absolutną pewność, że ostateczny efekt będzie dokładnym odbiciem zakładanego. Ten margines niepewności sprawia, że proces druku staje się swego rodzaju przygodą niosąc z sobą całą gamę odczuć – a

to przecież na „rejestracji” tych emocji i ich ulotności, skupia się w swojej twórczości Anna Kacprzak.

W rozprawie doktorskiej wspomina artystka o swojej fascynacji roślinami, a przede wszystkim kwiatami, ich symboliką (przemijalność), formą i kolorem, co znajduje bezpośrednie odbicie w jej twórczości. Autorka podkreśla emotywny charakter swoich dzieł, ich związek ze zmiennością nastrojów i odczuć, które próbuje zatrzymać i utrwalić w konkretnych odbitkach.

Jak pisze w swojej opinii promotor: „Dołączony opis świadczy o umiejętności formułowania sądów na temat własnej twórczości oraz sztuki. Wszystkie poglądy świadczą o dojrzałych przemyśleniach i wywodzą się z autentycznego zainteresowania twórczyni tym tematem.” Pozostaje mi zgodzić się z opinią Szanownego Kolegi.

Ocena pracy artystycznej

Jak już wspomniano, doktorantka przedstawiła do oceny 12 serigrafii o identycznych o wymiarach: 50 x 66 cm, z których każda wykorzystując teorię Plutchika, odpowiada określonej gamie barw i uczuć reprezentujących konkretną triadę. Bazując na bliskich jej emocjom przedstawieniach kwiatów, używając określonych w danej triadzie barw, stara się artystka przenieść rządzące daną chwilą własne emocje, do konkretnego dzieła. I chociaż uczucia te podlegają ciągłej zmienności, tak jak symbolizujące przemijalność odbicia kwiatów, to dominujące staje się pragnienie zatrzymania ich w kadrze, utrwalenia chociaż na dłuższą chwilę na papierowej – również dość w istocie nietrwałej – odbitce. Rodzaje kwiatów, które stają się bohaterami tych przedstawień, są również nieprzypadkowe, dobrane przez artystkę zgodnie z ich symboliką, znaczeniem w różnych kulturach. Ich forma i barwa, a także wielość stojących za nimi znaczeń powodują, że przestają być one jedynie pretekstem do czysto estetycznych rozgrywek, stając się w zamiarze autorki, nośnikiem bardzo intymnych przeżyć, jakimś rodzajem emocjonalnego zwierzenia.

Oczywiście, artystka zdaje sobie sprawę, że odbiorca tych prac może potrzebować wskazówek, by odebrać je zgodnie z jej intencjami, dlatego praca teoretyczna staje się rodzajem wiwisekcji, drogowskazu dla potencjalnego widza. Tytuł „Wygasanie”, obejmujący cały cykl prac, również podpowiada „kierunek” odbioru - każda pierwsza praca z triady była nośnikiem emocji najsilniejszych, a każda kolejna – wyrażała słabnące odczucia. Istotną rzeczą jest, że – tu oddajmy głos artystce: „W procesie twórczym często stosuję metodę powtórzenia tej samej formy, ale w odmienny sposób. Powstało kilkadziesiąt prac, które przywołują ideę kroniki-zielnika, krążących wokół tych samych kwiatnych motywów, aby w odpowiednim etapie, z tak dużej ilości, wybrać te najodpowiedniejsze do zobrazowania danego stanu psychicznego”.

Chociaż Anna Kacprzak przedstawiła do oceny 12 serigrafii, to podkreślić należy, że cała seria liczy 24 prace, uwzględniające cały diagram Plutchika. Zgodnie z nim artystka nakłada na kolejne odbitki z nakładu aple kolorów, które ujął w swym

diagramie psycholog. Kolejne barwy przenikają się, mieszają ze sobą, symbolizując w tej wizualizacji wzrastanie i wygaszanie poszczególnych emocji. Podkreślić jednak należy również atrakcyjność wizualną omawianych przedstawień. Nie są one w najmniejszym nawet stopniu suchym, encyklopedycznym zobrazowaniem psychologicznej teorii, lecz swobodną grą wyobraźni, dla której owa teoria staje się ważnym, ale jedynie pretekstem, zaczynem własnej, artystycznej drogi, wyrażonej środkami właściwymi dla grafiki, a serigrafii w szczególności. Świadome wykorzystanie potencjału tkwiącego w tej właśnie technice, z jej możliwością uzyskania dużego wysycenia barw, jest atutem tych prac.

K O N K L U Z J A

Po wnikliwym zapoznaniu się z dorobkiem twórczym, dydaktycznym mgr Anny Kacprzak a przede wszystkim po poddaniu analizie pracy doktorskiej w jej części teoretycznej i praktycznej, **popieram starania doktorantki o nadanie jej stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej – Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki**. Doktorantka spełniła warunki określone w art. 13 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Dysertacja mgr Anny Kacprzak stanowiąca analizę pracy artystycznej, bazuje na ciekawej teorii psychologicznej, która posłużyła za inspirację do stworzenia cyklu w pełni oryginalnych prac graficznych, łączących w sobie: doskonałe opanowanie warsztatu graficznego, świadomość użytych środków oraz solidną podbudowę teoretyczną dla omawianego dzieła. **Podkreślić należy, że dorobek artystki w postaci wystaw, ale też dokonania w podstawowej niejako dziedzinie studiów – konserwacji, stanowią wystarczającą podstawę do uznania jej starań o nadanie stopnia doktora, za uzasadnione.**

Prof. dr hab. Stefan Ficner

